

## Tillsyn av Wångens travskola med huvudman Jämtlands Gymnasieförbund.

### Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § Skollagen (2010:800) Jämtlands Gymnasieförbund att senast den 1 september 2017 vidta åtgärder för att följa författningarnas krav avseende trygghet, studiero och arbete mot kränkande behandling samt systematiskt kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att huvudmannen behöver vidta följande åtgärder:

- Se till att rektorn anmäler samtliga händelser till huvudmannen där en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten. Detta för att huvudmannen ska kunna utreda förhållandena och vidta åtgärder så att utbildningen präglas av trygghet och som är fri från kränkande behandling (5 kap. 3 § och 6 kap. 10 § skollagen).
- Se till att samtliga lärare är införstådda med och följer de rutiner som beskriver hur de ska agera när det inte råder studiero eller när elever inte följer ordningsreglerna (5 kap. 3 och 6 §§ skollagen).
- Analysera på huvudmannanivå resultatet av det som framkommer i uppföljning avseende trygghet, studiero och kränkande behandling. Med utgångspunkt i analysen besluta sedan om nödvändiga utvecklingsåtgärder. Dokumentera slutsatserna av analysen och de beslutade åtgärderna (4 kap. 4–7 §§ skollagen).

### Bakgrund

Skolinspektionen har initierat ett tillsynsärende med anledning av uppgifter om kränkande behandling och ordningsproblem rörande utbildningen vid Wångens travskola i Krokoms kommun. Skolinspektionens utredning syftar till att kontrollera om Jämtlands gymnasieförbund som huvudman för utbildningen och rektorn för Wångens travskola har följt bestämmelserna angående trygghet och studiero samt systematiskt kvalitetsarbete. Skolinspektionen genomförde ett tillsynsbesök den 1–2 mars 2017.

Vid besöket intervjuade Skolinspektionen fyra elevgrupper, lärare, rektorn, ansvariga för det elevboende som finns i anslutning till skolan, elevhälsan, företrädare för huvudmannen Jämtlands Gymnasieförbund samt företrädare för Wången AB.

Utöver ovanstående har Skolinspektionen också tagit del av dokumentation, bland annat skolan plan mot kränkande behandling.

## Motivering till beslutet

### Trygghet, studiero och arbete mot kränkande behandling

#### *Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att Jämtlands Gymnasieförbund inte uppfyller skollagens krav avseende att utforma utbildningen på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Skolinspektionens utredning visar att det finns elever som upplever att det inte är tryggt och att det inte råder studiero på skolan. Detta är känt bland lärarna och rektorn på skolan. Även om det sker ett kontinuerligt förebyggande arbete i syfte att öka tryggheten visar Skolinspektionens utredning att dessa åtgärder inte är tillräckliga.

Skolinspektionen konstaterar att skolan har en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav. I planen finns bland annat tydliga rutiner för hur fall av kränkande behandling ska anmälas till rektorn respektive huvudmannen. Skolinspektionen bedömer dock att anmälningsskyldigheten inte alltid uppfylls.

#### *Rättslig reglering*

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. En lärare, forskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Med utgångspunkt i dessa krav ska skolan se till att eleverna kan bedriva sina studier i en skolmiljö där de kan känna sig trygga och inte blir utsatta av andra elever. Skolmiljön är inte begränsad till enbart lektionssalar utan gäller även andra utrymmen på skolan. Det kan också avse miljöer utanför undervisningen som har ett nära samband med skolans verksamhet. Rektorn ska tillsammans med eleverna bedriva ett långsiktigt och systematiskt arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling och tillförsäkra eleverna en skolmiljö som präglas av trygghet och trivsel.

Utifrån en analys ska verksamhetens utvecklingsbehov identifieras och med grund i denna analys ska nödvändiga förbättringsåtgärder vidtas. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska anmälan ske från rektorn till huvudmannen och det är huvudmannens ansvar att utreda omständigheterna och vidta åtgärder vid fall av kränkande behandling för att förhindra fortsatta kränkningar.

*Det finns brister i arbetet med trygghet och att motverka kränkande behandling*

Av intervjuer med elever framkommer att det är vanligt att andra elever säger något nedsättande. Flickorna anser att det finns en kultur med tillhörande jargong på skolan som de anser är gammaldags och som de förklarar som att "killar kör medan tjejer ska sela och mocka". Flickorna anser också att de oftare än pojkarna får höra nedsättande kommentarer från pojkarna men att pojkarna generellt har blivit något bättre på den punkten på sistone. De uttrycker dock att det är "konstigt att pojkarna som är så få får ta så stor plats".

Även elevhälsan uppger i intervju att det finns en sedan gammalt inbyggd kultur och jargong inom travvärlden som de beskriver som att "männen kör, tjejerna passar hästarna". Inom travförbundet har man skapat en uttalad värdegrund benämnd "Code of conduct" som också tillämpas vid skolan. Elevhälsan ser inte denna som fullständig då den inte omfattar till exempel trakasserier, övergrepp eller jargong och att skolan därför måste arbeta med de frågorna med ett eget upplägg. Skolan gör också det, till exempel, genom ett projekt som de benämner "Machofabriken" som innehåller olika övningar på återkommande lektioner som eleverna deltar i. Eleverna har också arbetat med olika "case" som rör de olika diskrimineringsgrunderna i lektioner med fokus på likabehandlingsarbetet.

I elevintervjuerna uppger pojkarna att de inte är rädda att röra sig ensamma på området medan flickorna beskriver att det händer att de till exempel undviker att vara ensamma i stallet eller i tvättstugan för att därigenom undvika nedsättande kommentarer eller för att de känner sig otrygga.

Även i intervju med ansvariga för elevboendet och rektorn framkommer att de har kännedom om problemet och att de uppfattat att stallmiljön kan upplevas otrygg för elever.

Skolinspektionen har tagit del av skolans plan mot kränkande behandling. Planen innehåller en beskrivning av de främjande och förebyggande åtgärder som ska vidtas för att motverka och förhindra kränkande behandling. Dessa åtgärder är framtagna efter en analys av genomförda kartläggningar. Planen innehåller även rutiner för hur fall av kränkande behandling ska åtgärdas och anmälas till rektorn respektive huvudman.

I intervju beskriver företrädare för huvudmannen att ett fall av kränkning hade anmälts till huvudmannen under läsåret. I december 2016 begärde huvudmannen in ett detaljerat underlag från skolan. Av det underlaget framgick att det förekommit fler fall av kränkningar mellan elever.

Rektorn anser att skolan är bra på att uppmärksamma kränkningar då det är en liten

skolenhet. På ett läsår har cirka tre fall av kränkande behandling anmälts till huvudmannen. När det sker verbala kränkningar sker samtal med de inblandade. Om ärendet därefter är utagerat sker inte någon kränkingsanmälan till huvudmannen. Inte heller de ärenden där skolan arbetar på gruppnivå för att åtgärda kränkningar anmäls till huvudmannen.

Skolinspektionen bedömer att rutinerna för att uppfylla anmälningsskyldigheten inte når upp till lagens krav. Anmälan till huvudmannen ska ske när rektorn får kännedom om att en elev anser sig vara utsatt för kränkande behandling. Anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Syftet med anmälningsskyldigheten är att huvudmannen därefter skyndsamt ska utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

#### *Det finns brister i studieron*

Elever uppger att det inte råder studiero på alla lektioner. Enligt eleverna varierar detta beroende på vilken kurs det är och vilken lärare som undervisar. Även elevhälsan uppger detta i intervjun.

Lärarna bekräftar i intervju att det inte alltid är bra studiero men att det kan variera, till exempel mellan praktiska och teoretiska ämnen. I intervjun framkommer vidare att ordningsregler arbetats fram tillsammans med elever men att det inte finns någon gemensam hållning på skolan för hur man som lärare ska agera om en elev sedan stör undervisningen. Några av lärarna uppger att lärare, rektorn och övrig personal skulle behöva arbeta mer sammanhållet och som *en* organisation för att komma till rätta med problemen med studiero. De uppger vidare att en elev ska ha behövt bete sig relativt illa för att få någon tillsägelse och att, en tillsägelse "inte ses som en uppmaning utan en utmaning" av många elever.

Rektorn uppger i intervjun att frågan om bristande studiero varit uppe för diskussion i kollegiet och att rektorn mött frustration från lärare som anser att det saknas samsyn kring disciplinära åtgärder. Rektorn ser en svårighet kring detta då skolan är en liten enhet och att det är svårt att till exempel omplacera en elev. Enligt rektorn måste skolan därför arbeta med detta på ett annat sätt. Rektorn menar att elever kan ha ett beteende som är hämmande för sin kunskapsutveckling. Om elever upprepat har svårt att följa ordningsreglerna kan skolan behöva arbeta med detta genom olika insatser kopplade till extra anpassningar och särskilt stöd för den störande eleven.

När det gäller studiero ser Skolinspektionen det förvisso som sympatiskt att arbeta med störande elevers eventuella problematik med olika stödjande insatser. Rektorn behöver dock säkerställa att samtliga elever tillförsäkras studiero. I detta arbete behöver det finnas samsyn och rutiner för hur personalen ska agera när ordningsreglerna inte följs. Det behöver också finnas en samsyn och rutiner för hur de disciplinära åtgärder som kan vara befogade för att tillförsäkra eleverna studiero eller för att komma till rätta med en elevs ordningsstörande uppträdande ska användas.

*Enkät svar bekräftar bilden av brister i trygghet och studiero*

I Skolenkäten<sup>1</sup> som Skolinspektionen genomfört våren 2017 har elever i årskurs 2 vid Wångens travskola skattat området *trygghet* något lägre och området *studiero* betydligt lägre än såväl övriga elever i Jämtlands Gymnasieförbund som elever i samtliga medverkande skolenheter. Motsvarande resultat kan även utläsas i Skolenkäten från år 2015. Pedagogisk personal skattar både området *studiero* och området *trygghet* betydligt lägre än pedagogisk personal i Jämtlands Gymnasieförbund och i samtliga medverkande skolenheter.

**Systematiskt kvalitetsarbete**

*Skolinspektionens bedömning*

Skolinspektionen bedömer att huvudmannens systematiska kvalitetsarbete inte motsvarar författningarnas krav då det inte omfattar arbetet med trygghet och studiero. Huvudmannen arbetar systematiskt med att följa upp och analysera kunskapsresultaten. Vad gäller trygghet och studiero saknas däremot en analys och utvecklingsåtgärder på huvudmannanivå. Huvudmannen behöver därför skapa en struktur för detta.

*Rättslig reglering*

Enligt skollagen ska varje huvudman inom skolväsendet på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Det systematiska kvalitetsarbetet ska dokumenteras.

Huvudmannen ska arbeta kontinuerligt och långsiktigt för att utveckla och förbättra utbildningen inom väsentliga områden, i syfte att säkerställa likvärdighet och kvalitet. I detta arbete ingår att huvudmannen skaffar sig kunskap om nuläget vid skolenheten. Denna nulägesbild ska bland annat innefatta resultat avseende elevernas utveckling och lärande, samt resultaten avseende trygghet och studiero. Huvudmannen ska sedan analysera resultat och förutsättningar samt identifiera vilka förbättringsåtgärder som behövs och därefter vidta dessa åtgärder.

När huvudmannen formulerar nulägesbilden ska denna bygga på uppgifter som rektorn tagit fram i sitt eget kvalitetsarbete på skolenhetsnivå, men också på uppgifter huvudmannen själv insamlat (exempelvis nationell statistik, tillsyns- och granskningsrapporter, anmälningar om kränkande behandling, etc.). Det ska därför finnas en koppling mellan huvudmannens kvalitetsarbete, och det kvalitetsarbete som rektorn tillsammans med lärare, övrig personal och elever leder vid skolenheten.

---

<sup>1</sup> Skolinspektionen genomför Skolenkäten för att samla in synpunkter från elever, föräldrar och pedagogisk persona. Enkätresultat finns på webbplatsen <http://siris.skolverket.se> under fliken Tillsyn.

*Kartläggningar genomförs men analysen saknas*

Av intervjuer med rektorn, lärare, elevhälsa och företrädare för huvudmannen framkommer att skolan, i samband med att planen mot kränkande behandling upprättas, genomför en kartläggning av elevernas trygghet och studiero. Huvudmannen uppger att de följer upp såväl rektorns plan för systematiskt kvalitetsarbete som plan mot kränkande behandling en gång per år, samt halvårsvis i chefsamtal med rektorn.

Av skolans plan mot kränkande behandling framgår att det finns problem med kränkande behandling och otrygghet vid skolan. Av intervjuer med elevhälsan framkommer vidare att samma problematik visats de senaste åren när skolan gjort kartläggningar. Skolinspektionen konstaterar att huvudmannen har resultat rörande trygghet, studiero och kränkande behandling, bland annat genom rektorns kartläggningar. Huvudmannen har inte analyserat de resultaten. Skolinspektionen bedömer att huvudmannen behöver analysera resultaten och identifiera utvecklingsåtgärder vad gäller trygghet, studiero och arbetet mot kränkande behandling.

På Skolinspektionens vägnar

  
Joakim Blomberg  
Enhetschef

  
Anders Holmgren  
Föredragande/utredare